

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Θέματα Προαγωγικών Εξετάσεων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Θέματα Προαγωγικών Εξετάσεων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Share on Facebook

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΒΙΒΛΙΟ 2, ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2, § 20 - 23:

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἀπρακτοὶ ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ.

Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατήσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα: α) «Λακεδαιμόνιοι ... ἂν ἡγῶνται», και β) «Μετὰ δὲ ταῦτα ... ἐλευθερίας».

Απάντηση:

α) Οι Λακεδαιμόνιοι ὁμως εἶπαν ὅτι δε θα υποδουλώσουν πόλη ελληνική που εἶχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στους πολὺ μεγάλους κινδύνους που απείλησαν την Ελλάδα, ἀλλά ἔκαναν εἰρήνη με τον ὄρο (οι Αθηναῖοι), ἀφού γκρεμίσουν και τα μακρὰ τείχη και τα τείχη του Πειραιᾶ και ἀφού παραδώσουν τα πλοία (τους) εκτός ἀπό δώδεκα και ἀφού ἐπαναφέρουν τους ἐξόριστους, να ακολουθοῦν τους Λακεδαιμόνιους και στην ξηρά και

στη θάλασσα, όπου τυχόν τους οδηγούν (αυτοί), έχοντας τον ίδιο (αυτούς) εχθρό και φίλο.

β) Και ύστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλεε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεφαν στην πατρίδα (τους) και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη πολύ πρόθυμα, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα ήταν για την Ελλάδα η αρχή της ελευθερίας.

Β) ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ποια η στάση των Λακεδαιμονίων απέναντι στους ηττημένους Αθηναίους και πώς την αξιολογείτε;

Απάντηση:

Η κρίσιμη ώρα για την ηττημένη Αθήνα έχει φτάσει. Παρόλα αυτά, αν και η γενικότερη απαίτηση των συμμάχων, κυρίως των Κορινθίων και των Θηβαίων, κλίνει υπέρ της ολοκληρωτικής καταστροφής της Αθήνας, οι Λακεδαιμόνιοι αρνούνται να την υποδουλώσουν και παρουσιάζονται μεγαλόψυχοι και μετριοπαθείς. Η προσφορά της Αθήνας με το ναυτικό της για την αποσόβηση του περσικού κινδύνου υπήρξε μεγάλη και σεβόμενοι αυτό το γεγονός θέλουν να προστατέψουν τους ηττημένους. Αυτή η στάση τους δείχνει τον απύθμενο σεβασμό τους προς τον αντίπαλο, τη γενναιοφροσύνη, την αξιοπρέπεια, τη φιλοπατρία τους, καθώς και έλλειψη μνησικακίας και κενοδοξίας. Εντούτοις, δεν παύουν να ενεργούν προς το συμφέρον της συμμαχίας τους, αφού με τους ταπεινωτικούς για την Αθήνα όρους της ειρήνης (γκρέμισμα μακρών τειχών, παράδοση όλου σχεδόν του στόλου, επαναφορά εξόριστων ολιγαρχικών και προσχώρηση ουσιαστικά στη συμμαχία των Λακεδαιμονίων με συμμετοχή στις εκστρατείες τους) η Αθήνα αποδυναμώνεται.

2. Έχοντας υπόψη σας την υποδοχή που επιφύλαξαν οι Αθηναίοι στην πρεσβεία τους, να αναφέρετε γιατί διαψεύστηκαν στην πορεία οι ελπίδες τους (η απάντηση να δοθεί σε σχέση και με το μεταφρασμένο κείμενο).

Απάντηση:

Μετά από συζητήσεις και αντιρρήσεις και καθώς η κατάσταση στην Αθήνα ύστερα από την περίοδο πολιορκίας και την παρελκυστική πολιτική του Θηραμένη καθίσταται ιδιαίτερα κρίσιμη, ο δήμος της Αθήνας τελικά αποδέχεται την ειρήνη με τους ταπεινωτικούς όρους. Πάντως, την ώρα της κατεδάφισης των τειχών, το κλίμα παίρνει πανηγυρικό χαρακτήρα, αφού κάλεσαν αυλητρίδες, όπως έκαναν σε γλέντια και συμπόσια, καθώς πίστευαν ή καλύτερα ήλπιζαν πως θα αρχίσει η περίοδος της ελευθερίας και της σωτηρίας τους. Τραγική ειρωνεία και σχήμα οξύμωρο, αφού η αμέ-

σως επόμενη περίοδος, κυρίως για την Αθήνα, ήταν κατάσταση τρομοκρατίας, ηθικής απαξίας, βίας και προπαγάνδας, όπως την ασκούν οι Τριάκοντα και τα όργανα της σπαρτιατικής φρουράς. Αλλά και όλη η Ελλάδα παρέμενε σε κατάσταση πόλωσης, αφού ο ρόλος των Σπαρτιατών ήταν καθοριστικός και ενεργός και η απαξιωτική για τους Αθηναίους συμφωνία της ειρήνης είναι δυσβάσταχτη και επισφαλής.

✍ Γ) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις λέξεις του κειμένου: *άνδραποδιῆν, τοῖς μεγίστοις, τὰς ναῦς, αὐτῶν, ἀντειπόντων, δέχεσθαι, οἱ φυγάδες, προθυμία, νομίζοντες.*

Απάντηση:

- *άνδραποδιῆν*: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα *ἔφασαν*, υποκείμενο *Λακεδαιμόνιοι*, ταυτοπροσωπία
  - *τοῖς μεγίστοις*: ομοιόπτωτος, ονοματικός, επιθετικός προσδιορισμός στο *κινδύνοις*
  - *τὰς ναῦς*: αντικείμενο στη μετοχή *παραδόντας*
  - *διὰ τὸ πλῆθος*: εμπρόθετος προσδιορισμός, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο απαρέμφατο *μέλλειν*
  - *αὐτῶν*: αντικείμενο του ρήματος *προηγόρει*
  - *ἀντειπόντων*: γενική απόλυτη μετοχή αιτιολογική (ή χρονική) με υποκείμενο *τινῶν*, προσδιορίζει το ρήμα *ἔδοξε*
  - *δέχεσθαι*: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *ἔδοξε*, υποκείμενό του το ουσιαστικό *Ἀθηναίους*, ετεροπροσωπία
  - *οἱ φυγάδες*: υποκείμενο στο *κατήσαν*
  - *προθυμία*: δοτική ως επιρρηματικός του τρόπου, προσδιορίζει το *κατέσκαπτον*
  - *νομίζοντες*: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *κατέσκαπτον*, συνημμένη στο υποκείμενο *οὔτοι*
2. Να καταγράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του αποσπάσματος: «*Εἰσιόντας ... ἐλευθερίας*» και να τις χαρακτηρίσετε (είδος, εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, συντακτική χρήση).

Απάντηση:

- **μη ἄπρακτοι ἦκοιεν:** δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση επιθυμίας, εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο *μη*, επειδή υπάρχει φόβος μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο, εξαρτάται από τη μετοχή *φοβούμενοι*, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (*ἦκοιεν*) (για να δηλώσει κάτι αβέβαιο στο παρελθόν, υποκειμενική γνώμη) γιατί έχει ιστορική εξάρτηση (*φοβούμενοι* → *περιχεῖτο*), λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στη μετοχή *φοβούμενοι*.
- **ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην:** δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερώτηση μερικής αγνοίας, εισάγεται με την εμπρόθετη αναφορική αντωνυμία *ἐφ' οἷς*, εξαρτάται από το ρήμα *ἀπήγγελλον*, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (*ποιοῖντο*) (για να δηλώσει κάτι αβέβαιο στο παρελθόν, υποκειμενική γνώμη), μετά από ιστορική εξάρτηση *ἀπήγγελλον*, λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα *ἀπήγγελλον*.
- **ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν:** δευτερεύουσα ονοματική πρόταση ειδική κρίσεως, εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὡς* γιατί δηλώνει κάτι το υποκειμενικό, εξαρτάται από τη μετοχή *λέγων*, εκφέρεται με οριστική (*χρή*), γιατί δηλώνει βέβαιο γεγονός και λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή *λέγων*.

✍ **Δ) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. *πόλιν, τείχη, τὰς ναῦς, θάλατταν, πολὺς, τῷ λιμῷ, φυγάδες:* Να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.

Απάντηση:

πόλεις, τείχος, τὴν ναῦν, θάλαττας, πολλοί, τοῖς λιμοῖς, φυγάς

2. *τινῶν:* Να κλιθεῖ το ουδέτερο της αντωνυμίας και στους δυο αριθμούς.

Απάντηση:

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
τί	τινά/ἄττα
τινός/του	τινῶν
τινί/τω	τισί(ν)
τί	τινά/ἄττα

3. *μέγα:* Να γραφούν τα παραθετικά του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση και να κλιθεῖ ο συγκριτικός βαθμός του ουδέτερου στον πληθυντικό αριθμό.

Απάντηση:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
μέγα	μείζον	μέγιστον

Πληθυντικός αριθμός

τά μείζονα/μείζω
τῶν μειζόνων
τοῖς μείζοσι(ν)
τά μείζονα/μείζω
(ᾶ) μείζονα/μείζω

4. **λέγων, γενομένοις:** Να γραφούν οι μετοχές όλων των χρόνων στην ονομαστική ενικού στο ίδιο γένος στη φωνή που βρίσκονται.

Απάντηση:

Ενεστώτας: λέγων, γιγνόμενος
Μέλλοντας: λέξων/ἐρῶν, γενησόμενος
Αόριστος: λέξας/εἰπών/εἶπας, γενόμενος
Παρακείμενος: εἰρηκώς, γεγενημένος/γεγονώς

5. **κατέπλει:** Να κλιθεί ο παρατατικός του ρήματος.

Απάντηση:

Παρατατικός
κατέπλεον
κατέπλεις
κατέπλει
κατεπλέομεν
κατεπλεῖτε
κατέπλεον

6. **ἀπήγγελλον:** Να γίνει χρονική αντικατάσταση και να κλιθεί η οριστική μέλλοντα του ρήματος στην ίδια φωνή.

Απάντηση:

Ενεστώτας: ἀπαγγέλλουσι(ν)
Παρατατικός: ἀπήγγελλον
Μέλλοντας: ἀπαγγελοῦσι(ν)
Αόριστος: ἀπήγγειλαν
Παρακείμενος: ἀπηγγέλκασι(ν)
Υπερσυντέλικος: ἀπηγγέλκεσαν

Οριστική Μέλλοντα

ἀπαγγελῶ

ἀπαγγελεῖς

ἀπαγγελεῖ

ἀπαγγελοῦμεν

ἀπαγγελεῖτε

ἀπαγγελοῦσι(ν)

✍ Ε) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε τρεις ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής απλές η σύνθετες για τις παρακάτω λέξεις: *ἐποιοῦντο, παραδόντος, νομίζοντας, ἡγῶνται, ἄρχειν.*

Απάντηση:

ποίημα, ποιητής, προσποίηση
παράδοση, διάδοση, εκδοτήριο
νόμισμα, νόμιμος, νόμος
ηγέτης, καθηγητής, ηγεμόνας
ἀρχοντας, αρχή, αρχαίος

2. Με ποιες λέξεις των παραγράφων 20 – 23 σχετίζονται ετυμολογικά οι παρακάτω λέξεις: *έργο, γενέθλια, εισφορά, δοχείο, ευαγγέλιο;*

Απάντηση:

έργο ⇔ εἰργασμένην
γενέθλια ⇔ γενομένοις
εισφορά ⇔ ἐπανέφερον
δοχείο ⇔ δέχεσθαι
ευαγγέλιο ⇔ ἀπήγγελλον

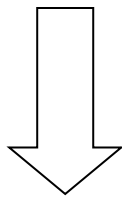
✍ ΣΤ) ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

1. Ποια τα πρότυπα που άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα του Ξενοφώντος;

Απάντηση:

Η απάντηση εντοπίζεται στη σελίδα 30 του σχολικού βιβλίου από: «Δυο ιστορικές ... συμπεριφορές του».

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΒΙΒΛΙΟ 2, ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1, § 27 - 29:

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Λύσανδρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονούντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε.

Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρήει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλου, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ' ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἀνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶν φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἰστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτῶ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

✎ Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. α) «ἐπεὶ ἦν ἡμέρα ... τὸν πλοῦν» καὶ β) «Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ... τὰ γεγονότα»: Να μεταφραστούν.

Απάντηση:

α) Καὶ ὁ Λύσανδρος, ὅταν ἦταν ἡ πέμπτη μέρα ἀπὸ τότε ποὺ οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχισαν νὰ πλέουν (ἐναντίον του), ἔδωσε ἐντολὴ σὲ αὐτοὺς ποὺ ἀκολουθοῦσαν (τοὺς Ἀθηναίους) ὅταν ἀντιληφθοῦν αὐτοὺς νὰ ἔχουν ἀποβιβαστεῖ καὶ νὰ εἶναι διασκορπισμένοι στὴ Χερσόνησο (πράγμα τὸ ὁποῖο ἔκαναν πολὺ περισσότερο κάθε μέρα, καὶ ἐπειδὴ ἀγόραζαν ἀπὸ μακριὰ τὰ τρόφιμα καὶ ἐπειδὴ περιφρονούσαν τὸ Λύσανδρο διότι δὲν ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ λιμάνι γιὰ νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσει) ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτὸν στὸ μέσο τῆς διαδρομῆς νὰ σηκώσουν ψηλὰ μιὰ ἀσπίδα.

β) Καὶ ὁ Κόνωνας φεύγοντας με ἐννέα πλοῖα ὅταν (ἐπειδὴ) κατάλαβε ὅτι ἔχουν καταστραφεῖ οἱ Ἀθηναῖοι ἀφοῦ προσορμίστηκε στὴν Ἀβαρνίδα, τὸ ἀκρωτήριο τῆς Λαμψάκου πήρε ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μεγάλα πανιά τῶν πλοίων τοῦ Λυσάνδρου καὶ ὁ ἴδιος ἔφυγε με ὀκτῶ πλοῖα γιὰ τὴν Κύπρο στὸν

Ευαγόρα, ενώ η Πάραλος (έφυγε) για την Αθήνα για να αναγγείλει τα γεγονότα.

✍ Β) ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να σχολιάσετε τη φράση: *έκβεβηκότας και έσκεδασμένους κατά την Χερρόνησον (όπερ έποίουν πολύ μάλλον καθ' έκάστην ήμέραν ...)*.

Απάντηση:

Ο Λύσανδρος με την τακτική που ακολούθησε είχε δημιουργήσει την εντύπωση στους Αθηναίους ότι δεν θα τολμούσε να ναυμαχήσει μαζί τους. Ήταν άλλωστε ξεκάθαρη η υπεροχή των Αθηναίων στο ναυτικό έναντι των Λακεδαιμονίων. Μετά από τέσσερις ημέρες που οι δύο στόλοι δεν προχωρούσαν σε σύγκρουση οι Αθηναίοι πλέον είχαν πειστεί ότι οι Πελοποννήσιοι δεν θα τους αντιμετωπίσουν στο ανοικτό πέλαγος. Έτσι κάθε μέρα έβγαιναν από τα πλοία τους και χωρίς να παίρνουν κανένα μέτρο προφύλαξης απομακρύνονταν από αυτά καθώς ήθελαν να αγοράσουν τρόφιμα από μακρινές αγορές. Ο Ξενοφώντας μάλιστα με τη φράση «*καί καταφρονούντες δή του Λυσάνδρου*» σχολιάζει με ειρωνικό τρόπο την υπεροψία και τον εγωισμό των Αθηναίων απέναντι στο Λύσανδρο.

2. Ποιες ήταν οι κινήσεις του Κόνωνα μόλις έγινε η επίθεση των Σπαρτιατών;

Απάντηση:

Η συνδυασμένη από θάλασσα (Λύσανδρος) και ξηρά (Θώρακας) επίθεση των Πελοποννησίων αιφνιδίασε πλήρως τους Αθηναίους. Ο στρατηγός των Αθηναίων Κόνωνας που είχε βγει στην ξηρά είδε πρώτος την επίθεση. Διέταξε αμέσως να επιβιβαστούν όσοι βρίσκονταν εκεί στα πλοία. Επειδή όμως οι περισσότεροι στρατιώτες ήταν διασκορπισμένοι μόνο επτά πλοία μαζί με αυτό του Κόνωνα και την Πάραλο κατάφεραν να ανοιχτούν στο πέλαγος. Ο στρατηγός των Αθηναίων, έμπειρος, προνοητικός αλλά και τολμηρός δεν απομακρύνθηκε αμέσως αλλά κατευθύνθηκε προς την Αβαρνίδα που ήταν ακρωτήριο της Λαμψάκου και πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά από τα πλοία των Πελοποννησίων για να μην τον κατάδιώξουν στο ανοιχτό πέλαγος. Στη συνέχεια θέλοντας να αποφύγει ίσως την οργή του Αθηναϊκού λαού λόγω της ολοκληρωτικής καταστροφής στους Αιγός ποταμούς πήγε στην Κύπρο στο βασιλιά Ευαγόρα που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων και έστειλε την Πάραλο, ένα από τα ταχύπλοα, ιερά πλοία των Αθηναίων, στην Αθήνα για να αναγγείλει τα δυσάρεστα νέα.

✍ Γ) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις λέξεις: *ὄπερ, καταφρονούντες, τοῦ Λυσάνδρου, διεσκεδασμένων, τὸν ἐπίπλου, ἀπαγγελοῦσα, αἱ μὲν, τῶν νεῶν, κεναί, μᾶλλον.*

Απάντηση:

- *ὄπερ*: σύστοιχο αντικείμενο στο ρήμα *ἐποίουν* (*ὄπερ ποίημα*)
- *καταφρονούντες*: αιτιολογική επιρρηματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος στο ουσιαστικό *οἱ Ἀθηναῖοι*
- *τοῦ Λυσάνδρου*: αντικείμενο στη μετοχή *καταφρονούντες*
- *διεσκεδασμένων*: γενική απόλυτη αιτιολογική μετοχή υποκείμενό της *τῶν ἀνθρώπων*
- *τὸν ἐπίπλου*: αντικείμενο στη μετοχή *ιδών*
- *ἀπαγγελοῦσα*: τελική επιρρηματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *ἡ Πάραλος*
- *αἱ μὲν*: υποκείμενο στο ρήμα *ἦσαν*
- *τῶν νεῶν*: γενική διαιρετική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο *αἱ μὲν*
- *κεναί*: κατηγορούμενο στο υποκείμενο *αἱ δέ* μέσω του συνδετικού ρήματος *ἦσαν*
- *μᾶλλον*: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο *ἐποίουν*

2. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις (εἶδος, εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, συντακτική χρήση): «*ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα*», «*ὅτι οὐκ ἀντανήγεν*».

Απάντηση:

- *ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα*: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική (ή αιτιολογική) πρόταση, εισάγεται με το σύνδεσμο *ἐπεὶ*, εξαρτάται από το ρήμα *ἔλαβε*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (ή της αιτίας) στο ρήμα *ἔλαβε*.
- *ὅτι οὐκ ἀντανήγεν*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *ὅτι*, γιατί δηλώνει αντικειμενική αιτιολογία, εξαρτάται από τη μετοχή *καταφρονούντες*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει κάτι το πραγματικό, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στη μετοχή *καταφρονούντες*.

✍ Γ) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. ἦν, βοηθεῖν: Να γράψετε το β' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα και της Οριστικής του Παρατατικού.

Απάντηση:

ἦν > ἴσθι - ἦσθα

βοηθεῖν > βοήθει - ἐβοήθεις

2. ἡμέρα, ἀσπίδα, κράτος, ταῦτα, ἄνδρας, τὸν ἐπίπλουν: να γράψετε τη δοτική ενικού και πληθυντικού των παραπάνω λέξεων.

Απάντηση:

ἡμέρα > ἡμέρα - ἡμέραις

ἀσπίδα > ἀσπίδι - ἀσπίσι

κράτος > κράτει - κράτεσι

ταῦτα > τούτῳ - τούτοις

ἄνδρας > ἀνδρὶ - ἀνδράσι

ἐπίπλουν > ἐπίπλω - ἐπίπλοις

3. νεῶν, ὄπερ: να κλιθούν στον άλλο αριθμό οι λέξεις.

Απάντηση:

ἡ ναῦς

ἄπερ

τῆς νεώς

ῶνπερ

τῆ νηί

οἷσπερ

τὴν ναῦν

ἄπερ

(ῶ) ναῦ

-

4. ἔλαβε: να γράψετε τους αρχικούς χρόνους στην ενεργητική φωνή και να κάνετε χρονική αντικατάσταση στο γ' ενικό της οριστικής.

Απάντηση:

λαμβάνω

λαμβάνει

ἐλάμβανον

ἐλάμβανε

λήψομαι

λήψεται

ἔλαβον

ἔλαβε

εἴληφα

εἴληφε

εἴληφειν

εἴληφει

5. ἔφυγον, εἶπε, ἐποίησαν: να κάνετε εγκλιτική αντικατάσταση στο πρόσωπο και στο χρόνο που βρίσκονται τα ρήματα.

Απάντηση:

ΟΡΙΣΤΙΚΗ – ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ – ΕΥΚΤΙΚΗ – ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

ἔφυγον	φύγωσι	φύγοιεν	φυγόντων/φυγέτωσαν
εἶπε	εἴπη	εἶποι	εἶπέτω
ἐποίησαν	ποιήσωσι	ποιήσαιεν	ποιησάντων/ποιησάτωσαν

6. μᾶλλον, τὰ μεγάλα: να γράψετε τα παραθετικά των λέξεων.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
μάλα	μᾶλλον	μάλιστα
τὰ μεγάλα	τὰ μείζονα	τὰ μέγιστα
	τὰ μείζω	

✎ Ε) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε από δυο ομορριζες λέξεις της νέας ελληνικής (όχι ρήματα) για καθεμία από τις λέξεις: *ἀντανήγεν, ἄραι, ἔλαβε, ἀπαγγελοῦσα, ἰδών*.

Απάντηση:

ἀντανήγεν ⇨ αγωγός – στρατηγός

ἄραι ⇨ ἐπαρση – ἐξαρση

ἔλαβε ⇨ κατάληψη – απολαβή

ἀπαγγελοῦσα ⇨ ἐπάγγελμα – εἰσαγγελέας

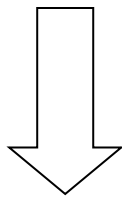
ἰδών ⇨ ὄραμα – ὄψη

✎ ΣΤ) ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

1. Σε ποιες κατηγορίες χωρίζονται τα έργα του Ξενοφώντος; Να αναφέρετε δυο παραδείγματα για καθεμία από αυτές.

Απάντηση:

Η απάντηση εντοπίζεται στη σελίδα 31 του σχολικού βιβλίου «*Η ευρύτητα ... 4^ο αι. π.Χ.*».

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΒΙΒΛΙΟ 2, ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3, § 50 – 51:

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνούς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἠγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις.

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὄρων τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασὶν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

 Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Να μεταφραστεί το παρακάτω απόσπασμα: «Ὡς δὲ εἰπὼν ... μὴ ἐπιτρέπη».

Απάντηση:

Μόλις εἶπε αὐτὰ καὶ τελείωσε τὴν ἀγόρευσίν του, ἡ βουλή φανερὰ τὸν ἐπιδοκίμασε. Τότε ὁ Κριτίας, ἐπειδὴ κατάλαβε ὅτι, ἀν ἐπιτρέψει στὴ βουλή νὰ αποφασίσῃ γι' αὐτὸν με ψηφοφορία, θὰ γλιτώσῃ καὶ ἐπειδὴ θεώρησε αὐτὸ ὡς ἀνυπόφορο, πλησίασε τοὺς τριάκοντα, μίλησε λίγο μαζί τους, βγήκε ἀπὸ τὴ βουλή καὶ διέταξε αὐτοὺς ποὺ εἶχαν τὰ ἐγχειρίδια νὰ σταθοῦν φανερὰ κοντὰ στα κιγκλιδῶματα τῆς βουλῆς. Κι ἀφοῦ ξαναμπήκε, εἶπε : «Ἐγὼ, κύριοι βουλευτές, νομίζω ὅτι εἶναι καθήκον κάθε ἀξίου πολιτικοῦ ἡγέτη, ὅταν βλέπει τοὺς φίλους του νὰ ἐξαπατῶνται, νὰ μὴν το ἐπιτρέπει.

 Β) ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να χαρακτηρίσετε τον Κριτία από τις πράξεις και τα λόγια του.

Απάντηση:

Ο Κριτίας είναι η ψυχή του τυραννικού καθεστώτος των τριάκοντα. Διαισθάνεται την αναμενόμενη αθωωτική απόφαση των δικαστών για το Θηραμένη και κρίνει ότι δεν αξίζει να ζει, αν ο αντίπαλος του γλιτώσει. Γι' αυτό και επιζητεί με κάθε μέσο την καταδίκη του. Εκβιάζει τη βούληση των δικαστών και δεν τους αφήνει να εκφραστούν ελεύθερα, αφού έμμεσα τους απειλεί με την παρουσία των ροπαλοφόρων μπροστά από τα κιγκλιδώματα της βουλής. Γεμάτος εμπάθεια και μίσος για τον αντίπαλό του ενεργεί αυταρχικά και παρουσιάζεται ως προστάτης των δικαστών. Δε σέβεται ούτε ανθρώπινους ούτε τους θεϊκούς νόμους και καταλύει ακόμη και προηγούμενες αποφάσεις του τυραννικού καθεστώτος διαγράφοντας το Θηραμένη από τον κατάλογο των τρισχιλίων. Είναι λοιπόν ένας αδίστακτος ολιγαρχικός.

2. Γιατί η σύλληψη του Θηραμένη μέσα στο δικαστήριο ήταν ανόσια και άδικη;

Απάντηση:

Η σύλληψη του Θηραμένη ήταν ανόσια, γιατί τον απέσπασαν βίαια από το βωμό της Βουλής στον οποίο κατέφυγε, για να γλιτώσει. Έτσι οι τριάκοντα διέπραξαν ύβρη απέναντι στους θεούς. Επίσης ήταν άδικη, γιατί ο Κριτίας εκβίασε τη βούληση των δικαστών με μια σειρά από παράνομες ενέργειές του κατά τη διάρκεια της δίκης. Κορύφωση μάλιστα αυτών ήταν η διαγραφή του Θηραμένη από τον κατάλογο των τρισχιλίων αντίθετα με το νόμο που οι ίδιοι οι τριάκοντα συνέταξαν.

 Γ) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. ή βουλή, ἄνδρα, τὰ ἐγχειρίδια, ψῆφου: Να κλιθούν στους δυο αριθμούς.

Απάντηση:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ή βουλή, τῆς βουλῆς, τῇ βουλήν, τὴν βουλήν, ᾧ βουλή

ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀνδρός, τῷ ἀνδρί, τὸν ἀνδρα, ᾧ ἄνερ

τὸ ἐγχειρίδιον, τοῦ ἐγχειριδίου, τῷ ἐγχειριδίῳ, τὸ ἐγχειρίδιον, ᾧ ἐγχειρίδιον

ή ψῆφος, τῆς ψήφου, τῇ ψήφῳ, τὴν ψῆφον, ᾧ ψῆφε

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

αί βουλαί, τῶν βουλῶν, ταῖς βουλαῖς, τὰς βουλὰς, ὦ βουλαί
οἱ ἄνδρες, τῶν ἀνδρῶν, τοῖς ἀνδράσι, τοὺς ἄνδρας, ὦ ἄνδρες
τὰ ἐγχειρίδια, τῶν ἐγχειριδίων, τοῖς ἐγχειριδίοις, τὰ ἐγχειρίδια, ὦ
ἐγχειρίδια
αἱ ψῆφοι, τῶν ψήφων, ταῖς ψήφοις, τὰς ψήφους, ὦ ψῆφοι

2. *ἐπαύσατο, ἐκέλευσε, ποιήσω, ἐξαλείφω*: Να γίνει χρονική αντικατάσταση στους παραπάνω τύπους.

Απάντηση:

παύεται, ἐπαύετο, παύσεται, ἐπαύσατο, πέπαυται, ἐπέπαυτο
κελεύει, ἐκέλευε, κελεύσει, ἐκέλευσε, κεκέλευκε, ἐκεκελεύκει
ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποίηκιν
ἐξαλείφω, ἐξήλειπον, ἐξαλείψω, ἐξήλειψα, ἐξαλήλιφα, (ἐξαληλίφειν).

3. *ὄρων, ποιήσω*: Να γίνει εγκλιτική αντικατάσταση στο β' ενικό του Ἐνεστώτα στη φωνή που κάθε τύπος βρίσκεται.

Απάντηση:

ὄρᾳς, ὄρᾳς, ὄρῳς/ὄρῳης, ὄρα
ποιεῖς, ποιῆς, ποιοῖς/ποιοῖης, ποίει

Δ) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. *ταῦτα, διαψηφίσεσθαι, τοῖς τριάκοντα, ἐξαπατώμενους, ἡμῖν, κυρίους, ἄπασιν*: Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παραπάνω λέξεις.

Απάντηση:

- *ταῦτα*: αντικείμενο στη μετοχή *εἰπῶν*
- *διαψηφίσεσθαι*: ἄμεσο αντικείμενο στο ρήμα *ἐπιτρέψοι*, τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απαρεμφάτου *τὴν βουλήν* (ετεροπροσωπία)
- *τοῖς τριάκοντα*: ἔμμεσο αντικείμενο στις μετοχές *προσελθῶν* και *διαλεχθείς*
- *ἐξαπατώμενους*: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το ρηματικό τύπο *ὄρων*, συνημμένη στο αντικείμενο της μετοχής *ὄρων* στο ουσιαστικό *φίλους*
- *ἡμῖν*: ἔμμεσο αντικείμενο στο απαράμφατο *ἐπιτρέψειν*
- *κυρίους*: κατηγορούμενο στο αριθμητικό επίθετο *τοὺς τριάκοντα* μέσω του συνδετικού *εἶναι*

- **ἄπασιν:** κατηγορηματικός προσδιορισμός ως ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο *ἡμῖν*
2. Να γίνει πλήρης παρουσίαση των παρακάτω δευτερευουσών προτάσεων: «ὅτι ἀναφύξοιτο», «ὡς δὲ εἰπὼν ... ἐπαύσατο».

Απάντηση:

- **ὅτι ἀναφύξοιτο:** δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση κρίσεως, εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὅτι*, γιατί δηλώνει αντικειμενική κρίση, εξαρτάται από τη μετοχή *γνούς*, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου, (για να δηλώσει κάτι αβέβαιο στο παρελθόν, υποκειμενική γνώμη) γιατί έχει ιστορική εξάρτηση (*γνούς*), και λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στη μετοχή *γνούς*.
- **ὡς δὲ εἰπὼν ... ἐπαύσατο:** δευτερεύουσα χρονική επιρρηματική πρόταση, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *ὡς*, εξαρτάται από το ρήμα *ἠύτομόλησαν*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρηματικό τύπο *ἠύτομόλησαν*.

✍ **Ε) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να γράψετε δυο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής απλές η σύνθετες για τις παρακάτω λέξεις: *έκέλευσε, διαψηφίσεσθαι, ἔχοντας, ὄρων*.

Απάντηση:

έκέλευσε ⇨ κέλευσμα, κελευστής

διαψηφίσεσθαι ⇨ ψηφοφορία, ψηφοδόχος

ἔχοντας ⇨ παροχή, αντιπαροχή

ὄρων ⇨ προσόψιο, περίοπτος.

2. Να βρείτε από ποιους ρηματικούς τύπους του κειμένου παράγονται οι παρακάτω λέξεις: *γνώσις, ἡγήτωρ, διάλογος, ἔξιτήριο, κελευστής*.

Απάντηση:

γνώσις ⇨ γνώς

ἡγήτωρ ⇨ ἡγησάμενος

διάλογος ⇨ διαλεχθείς

ἔξιτήριο ⇨ ἐξῆλθε

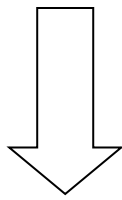
κελευστής ⇨ ἐκέλευσε

 ΣΤ) ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

1. Ποιοι είναι οι γνωστότεροι λογογράφοι της αρχαϊκής εποχής και ποια είναι τα επιστημονικά τους ενδιαφέροντα;

Απάντηση:

Η απάντηση εντοπίζεται στη σελίδα 12 – 13 του σχολικού βιβλίου από: «Οι παλαιότεροι λογογράφοι ... έρευνα και τεκμηρίωση».

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾶ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερον καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται.

Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλληγεὶς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἠπειρον.

Τῇ δ' ὑστεραία ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοί· καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δὲ ἑτέροις ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

 Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Να μεταφραστούν τα παρακάτω τμήματα του κειμένου: α) «δράσαντες ... γένηται» και β) και «τῇ δ' ὑστεραία ... ὀκτακόσιοι».

Απάντηση:

α) Αφού λοιπόν έκαναν αυτό και κάλεσαν σε συνέλευση τους Κερκυραίους, είπαν ότι αυτά και πάρα πολύ σύμφεραν και δεν επρόκειτο με κανένα τρόπο να υποδουλωθούν από τους Αθηναίους, και στο εξής μένοντας ουδέτεροι να μην δέχονται κανένα από τους δύο εμπόλεμους παρά μόνο αν εμφανιζόταν με ένα πλοίο, μεγαλύτερη όμως παρουσία πλοίων θα τη θεωρούν εχθρική. Και αφού μίλησαν ανάγκασαν (τους Κερκυραίους) να επικυρώσουν τη πρόταση. Στέλνουν αμέσως στην Αθήνα πρέσβεις για να διαφωτίσουν για όσα έχουν γίνει ότι ήταν ωφέλιμα και για να πείσουν αυτούς που είχαν καταφύγει εκεί να μην κάνουν καμία εχθρική ενέργεια, για να μη συμβεί καμιά αντίδραση.

β) Την επόμενη έκαναν μερικούς ακροβολισμούς και στα χωράφια έστελναν εδώ και εκεί και οι δυο, προσκαλώντας και τους δούλους και υποσχόμενοι ελευθερία. Και οι περισσότεροι από τους δούλους έφτασαν για να συμμαχήσουν με τους δημοκρατικούς ενώ (πήγαν) με το μέρος των άλλων βοηθητικό σώμα οκτακοσίων μισθοφόρων από την στεριά.

 Β) ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα με τους άγραφους νόμους της ασυλίας οι πρέσβεις προστατεύονται. Να σχολιαστεί η εκτόπιση των ολιγαρχικών πρέσβων από τους Αθηναίους στην Αίγινα.

Απάντηση:

Σύμφωνα με τα αρχαία ελληνικά έθιμα οι πρέσβεις προστατεύονται από τους άγραφους νόμους της ασυλίας. Όμως οι Αθηναίοι παραβιάζουν τους άγραφους αυτούς νόμους της ασυλίας όταν εκτοπίζουν στην Αίγινα τους ολιγαρχικούς πρέσβεις. Έχουν ελαφρυντικό ότι η έννομη τάξη είχε καταλυθεί στην Κέρκυρα. Η συμπεριφορά των ολιγαρχικών πρέσβων στην Αθήνα είχε καταστρατηγήσει τους κανόνες της φιλοξενίας. Ο Θουκυδίδης δεν κάνει λόγο για την τύχη των ομήρων στην Αίγινα.

2. Να αναλυθούν τα αίτια προσχώρησης των δούλων στο πλευρό των δημοκρατικών.

Απάντηση:

Και οι δύο παρατάξεις υπόσχονται στους δούλους ελευθερία για να αυξήσουν το έμψυχο δυναμικό τους. Οι δούλοι όμως προσχώρησαν στους δημοκρατικούς, γιατί συμπαθούσαν τους δημοκρατικούς της Κέρκυρας, αφού κι αυτοί καταπιέζονταν από τους πλούσιους εμπόρους και γαιοκτήμονες. Ακόμη ένιωθαν ότι τους ένωναν οι ίδιοι δεσμοί, αφού ζούσαν κάτω από τις ίδιες σχεδόν άθλιες συνθήκες, έβλεπαν τις αδικίες των πλουσίων ολιγαρχικών σε βάρος των φτωχών δημοκρατικών και μισούσαν τους

σκληρούς και πλεονέκτες ολιγαρχικούς. Ακόμη πίστευαν ότι από την εμφύλια αναμέτρηση τελικά θα έβγαιναν νικητές οι δημοκρατικοί και τέλος είχαν εμπιστοσύνη περισσότερη στις υποσχέσεις των δημοκρατικών που μέχρι τότε ήταν καλύτεροι από τους ολιγαρχικούς στο χαρακτήρα.

✎ Γ) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις λέξεις: *νηί, τὸ πλεόν, βέλτιστα, ἐπικυρῶσαι, διδάξοντας, ἐλθόντων, τριήρους, τῆς πόλεως, αὐτῶν, τῶν οἰκετῶν.*

Απάντηση:

- *νηί*: δοτική της συνοδείας στην εννοούμενη μετοχή *ἰόντας*
- *τὸ πλεόν*: αντικείμενο στο απαρέμφατο *ἠγείσθαι*
- *βέλτιστα*: κατηγορούμενο στο υποκείμενο *ταῦτα* μέσω του συνδετικού *εἴη*
- *ἐπικυρῶσαι*: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο *ἠνάγκασαν* υποκείμενο του απαρεμφάτου οὔτοι (ταυτοπροσωπία)
- *διδάξοντας*: επιρρηματική τελική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος *πέμπουσι*, στο ουσιαστικό *πρέσβεις*, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα *πέμπουσι*
- *τριήρους*: υποκείμενο στη μετοχή *ἐλθούσης*
- *τῆς πόλεως*: γενική κτητική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό *μετέωρα*
- *αὐτῶν*: γενική διαιρετική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο επίθετο *πολλοί*
- *τῶν οἰκετῶν*: γενική του αντικειμενική (περιεχομένου) ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό *τὸ πλήθος*

2. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις (είδος, εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, συντακτική χρήση): «*ὡς εἶπον*», «*ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη*».

Απάντηση:

- *ὡς εἶπον*: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *ὡς*, εξαρτάται από το ρήμα *ἠνάγκασαν* εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει κάτι πραγματικό, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *ἠνάγκασαν*.
- *ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη*: δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὅτι*, γιατί εκφράζει κάτι αντικειμενικό, εξαρτάται από τη μετοχή *εἰπών*, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (για να δηλώσει κάτι αβέβαιο στο παρελθόν)

γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο, λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή *είπων*.

✎ Δ) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. *νηί, πρέσβων, ἀκρόπολιν, λιμένα, πλήθος, ἠπείρου*: να γράψετε την αιτιατική ενικού και τη δοτική πληθυντικού των παραπάνω λέξεων.

Απάντηση:

<i>νηί</i>	⇒ ναῦν - ναυσί(ν)
<i>πρέσβων</i>	⇒ πρεσβευτήν – πρέσβεσι(ν)
<i>ἀκρόπολιν</i>	⇒ ἀκρόπολιν - ἀκροπόλεσι(ν)
<i>λιμένα</i>	⇒ λιμένα – λιμέσι(ν)
<i>πλήθος</i>	⇒ πλήθος - πλήθεσι
<i>ἠπείρου</i>	⇒ ἠπειρον - ἠπείροις

2. *τούτω, πρέσβεις*: να κλιθούν στον άλλο αριθμό οι λέξεις.

Απάντηση:

οὔτοι	ὁ πρεσβευτής
τούτων	τοῦ πρεσβευτοῦ
τούτοις	τῶ πρεσβευτῆ
τούτους	τὸν πρεσβευτήν
-----	ὧ πρεσβευτὰ

3. *ἠνάγκασαν, δουλωθεῖεν*: να γίνει εγκλιτική αντικατάσταση στο β' ενικό στο χρόνο που βρίσκεται κάθε τύπος.

Απάντηση:

ΟΡΙΣΤΙΚΗ:	ἠνάγκασας	ἐδουλώθης
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ:	ἀναγκάσης	δουλωθῆς
ΕΥΚΤΙΚΗ:	ἀναγκάσαις	δουλωθείς
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ:	ἀνάγκασον	δουλώθητι

4. *ξυλλεγείς*: να κλιθεί η οριστική και η προστακτική του ίδιου χρόνου.

Απάντηση:

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
ξυνελέγην	-----
ξυνελέγης	ξυλλέγηθι
ξυνελέγη	ξυλλεγήτω

ξυνελέγημεν	-----
ξυνελέγητε	ξυλλέγητε
ξυνελέγησαν	ξυλλεγόντων/ ξυλλεγήτωσαν

5. **βέλτιστα:** να γράψετε τα παραθετικά του επιθέτου, όπου αυτό βρίσκεται, και τα παραθετικά του επιρρηματος.

Απάντηση:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
ἀγαθὰ	βελτίονα/βελτίω	βέλτιστα
εὖ	βέλτιον	βέλτιστα

✍ **Ε) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να γράψετε από δυο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής (όχι ρήματα) για καθεμία από τις λέξεις: *ἐλθόντων, παρακαλοῦντες, ἀφικομένης, εἶπον, εἶχον*.

Απάντηση:

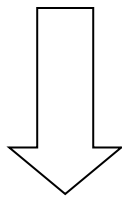
ἐλθόντων ⇨ ἐλευση - προσέλευση
παρακαλοῦντες ⇨ κάλεσμα - πρόσκληση
ἀφικομένης ⇨ ἀφίξη - ικέτης
εἶπον ⇨ επίλογος, λεξικό
εἶχον ⇨ αποχή - αντιπαροχή

✍ **ΣΤ) ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ**

1. Ποιες είναι οι βασικές αρχές για την εξακρίβωση της αλήθειας στις οποίες στηρίζεται ο Θουκυδίδης;

Απάντηση:

Η απάντηση εντοπίζεται στη σελίδα 24 του σχολικού βιβλίου «Ο Θουκυδίδης είχε πλήρη ... 1.22.2».

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ, ΒΙΒΛΙΟ 3, ΚΕΦΑΛΑΙΑ 76 – 78:

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης τετάρτη ἢ πέμπτη ἡμέρα μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν ἔφορμοι οὔσαι, παραγίγνονται τρεῖς

καὶ πεντήκοντα ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδα, ὅσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδα αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. Ὀρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου ἅμα ἔω ἐπέπλεον τῇ Κερκύρα.

Οἱ δὲ πολλῶ θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι τὰ τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλου παρεσκευάζοντο τε ἅμα ἐξήκοντα ναῦς καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε εἶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. Ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίῳ ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθύς ἠύτομόλησαν, ἐν ἑτέροις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο, ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. Ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες ἐταλαιπώρουσαν τὸ καθ' αὐτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμένοι, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. Καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περιέπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. Γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι, καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλου τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. Οἱ δ' ὑπεχώρουσαν ἤδη πρύμναν κρούμενοι καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν ὅτι μάλιστα, ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων.

Ἡ μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα: α) «Τῆς δὲ στάσεως ... ἐπέπλεον τῇ Κερκύρα», καὶ β) «Γνόντες δὲ ... ἐς ἡλίου δύσιν».

Απάντηση:

- α) Ἐνῶ λοιπόν ἡ αναταραχὴ ἦταν σε αὐτὸ το σημεῖο, τὴν τέταρτη ἢ πέμπτη μέρα μετὰ ἀπὸ τὴ μεταφορὰ τῶν ἀνδρῶν στο νησί ἐφτάσαν τὰ πλοῖα τῶν Πελοποννησίων ἀπὸ τὴν Κυλλήνη πενήντα τρία (στον ἀριθμὸ), ποὺ ἦταν ἀγκυροβολημένα μετὰ τὴ ἐπιστροφὴ τοὺς ἀπὸ τὴν Ἰωνία. Καὶ ὁ Ἀλκίδα ἦταν ἀρχηγός καὶ πρωτύτερα, καὶ ὁ Βρασίδα ἐπέβαινε ὡς σύμβουλος τοῦ. Καὶ ἀφοῦ ἀγκυροβόλησαν στα Σύβοτα, λιμάνι τῆς ἠπειρωτικῆς χώρας μόλις ἀρχίζε να ξημερώνει ἐπλεαν ἐναντίον τῆς Κέρκυρας.
- β) Καὶ ἐπειδὴ τὸ κατάλαβαν αὐτοὶ ποὺ ἀντιμετώπιζαν τοὺς Κερκυραίους

και επειδή φοβήθηκαν μήπως γίνει αυτό ακριβώς που έγινε στη Ναύπακτο, σπεύδουν να βοηθήσουν, και αφού συγκεντρώθηκαν όλα μαζί τα πλοία έκαναν συγχρόνως την επίθεση εναντίον των Αθηναίων. Τότε οι Αθηναίοι άρχισαν πια να υποχωρούν κωπηλατώντας προς τα πίσω και ταυτόχρονα ήθελαν να προλάβουν να καταφύγουν στο λιμάνι όσο το δυνατό γρηγορότερα τα κερκυραϊκά πλοία, κι όταν αυτοί υποχωρούσαν αργά κι όταν οι εχθροί είχαν ταχθεί εναντίον τους. Η ναυμαχία λοιπόν αφού εξελίχθηκε έτσι τελείωσε με τη δύση του ηλίου .

Β) ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Ποια τα λάθη τακτικής των δημοκρατικών Κερκυραίων;

Απάντηση:

Οι δημοκρατικοί Κερκυραίοι απέρριψαν τα σχέδια επίθεσης των Αθηναίων, επάνδρωσαν τα πλοία τους και με ολιγαρχικούς Κερκυραίους. Έτσι δύο κερκυραϊκά πλοία, που ήταν επανδρωμένα ίσως από ολιγαρχικούς Κερκυραίους λιποτάκτησαν.

Επίσης, έστειλαν εναντίον των Πελοποννησίων μέσα στην ταραχή και τη σύγχυσή τους κάθε φορά όσα πλοία ετοίμαζαν και έριξαν στον αγώνα κατά του εχθρού μόνο εξήντα πλοία, ενώ διέθεταν εκατό δέκα. Βέβαια και τα εξήντα πλοία τους ήταν αρκετά, γιατί οι Πελοποννήσιοι διέθεταν μόνο πενήντα τρία. Αλλά οι Κερκυραίοι δεν έστειλαν όλα μαζί τα εξήντα πλοία τους, αλλά μόνο όσα ετοίμαζαν. Αυτό δείχνει ότι οι Κερκυραίοι δεν μπορούσαν να επανδρώσουν και να κινητοποιήσουν το σύνολο της ναυτικής τους δύναμης.

2. Πως χαρακτηρίζετε το Νικόστρατο, με βάση το κεφάλαιο 78 του τρίτου βιβλίου του Θουκυδίδη;

Απάντηση:

Ο Νικόστρατος στο κεφάλαιο 78 του Γ' βιβλίου του Θουκυδίδη απόδεικνύεται ικανός στρατηγός γιατί υπολόγισε σωστά τον ανώτερο αριθμό των πλοίων του εχθρού. Παράλληλα έδειξε σύνεση, αφού απέφυγε την επίθεση του εχθρού με όλα τα πλοία του και θάρρος και αυτοπεποίθηση, αφού τόλμησε να χτυπήσει μια πτέρυγα του εχθρού, βυθίζοντας ένα εχθρικό πλοίο. Ακόμη φανέρωσε την εξαιρετική του πείρα στη ναυτική τέχνη, επαναλαμβάνοντας το εγχείρημα του Φορμίωνα και τέλος παρουσιάζεται φιλόανθρωπος και έξυπνος δίνοντας την ευκαιρία να καταφύγουν στο λιμάνι τους χωρίς να καταδιώκονται από τα είκοσι εχθρικά πλοία.

✍ Γ) ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις λέξεις του κειμένου: *ἐκπλεῦσαι, τὰς πληρουμένας, αὐτοῖς, τῶν ποιουμένων, τὴν ταραχὴν, προσβάλλοντες, θορυβεῖν, τὸν ἐπίπλουν, σχολῆ, γενομένη.*

Απάντηση:

- *ἐκπλεῦσαι*: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα *ἔασαι*, υποκείμενό του η αντωνυμία *σφᾶς* (ταυτοπροσωπία)
- *τὰς πληρουμένας*: επιθετική μετοχή, ως επιθετικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό *ναῦς*
- *αὐτοῖς*: δοτική προσωπική κτητική στο ρήμα *ἦσαν*
- *τῶν ποιουμένων*: επιθετική μετοχή, ως γενική κτητική ως ετρόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό *κόσμος*
- *τὴν ταραχὴν*: αντικείμενο της μετοχής *ιδόντες*
- *προσβάλλοντες*: επιρρηματική χρονική μετοχή με υποκείμενο το ουσιαστικό *Ἀθηναῖοι*, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *καταδύουσι*, λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *καταδύουσι*
- *θορυβεῖν*: τελικό απαρέμφατο αντικείμενο στο ρήμα *ἐπειρῶντο*, υποκείμενό του *Ἀθηναῖοι*, ταυτοπροσωπία
- *τὸν ἐπίπλουν*: αντικείμενο στο ρήμα *ἐποιοῦντο*
- *σχολῆ*: δοτική του τρόπου, ως επιρρηματικός προσδιορισμός, προσδιορίζει τη μετοχή *ὑποχωρούντων*
- *γενομένη*: επιρρηματική χρονική μετοχή με υποκείμενο *ναυμαχία*, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *ἔτελεύτα*, λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *ἔτελεύτα*

2. Να χαρακτηρίσετε (εἶδος, εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, συντακτική χρήση) τις δευτερεύουσες προτάσεις του αποσπάσματος: «*μὴ γένοιτο*» και «*Ὡς δὲ αὐτοῖς ... σποράδες αἰ νῆες*».

Απάντηση:

- *μὴ γένοιτο*: δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση επιθυμίας, εισάγεται με το ενδοιαστικό σύνδεσμος *μὴ* επειδή υπάρχει φόβος μήπως γίνει κάτι ανεπιθύμητο, εξαρτάται από τη μετοχή *δείσαντες*, εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (για να δηλώσει κάτι αβέβαιο στο παρελθόν, υποκειμενική γνώμη) γιατί έχει ιστορική εξάρτηση (*δείσαντες*), λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στη μετοχή *δείσαντες*.
- *ὡς δὲ αὐτοῖς ... αἰ νῆες*: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *ὡς*, εξαρτάται από το ρήμα *ἠντομόλησαν* εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγ-

ματικό και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρηματικό τύπο *ηύτομόλησαν*.

✍ Δ) ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. *στάσεως, ἀνδρῶν, λιμένα, ὅσπερ, πλοῦν*: να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.

Απάντηση:

στάσεως ⇔ *στάσεων*, *ἀνδρῶν* ⇔ *ἄνδρος*, *λιμένα* ⇔ *λιμένας*, *ὅσπερ* ⇔ *οἵπερ*, *πλοῦν* ⇔ *πλοῦς*

2. *ὅσπερ*: να κλιθεῖ το ουδέτερο της αντωνυμίας και στους δυο αριθμούς.

Απάντηση:

Ενικός Αριθμός

ὄπερ

οὔπερ

ῶπερ

ὄπερ

Πληθυντικός Αριθμός

ἄπερ

ῶνπερ

οἷσπερ

ἄπερ

-----

3. *ὀλίγας*: να γραφούν τα παραθετικά του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση και να κλιθεῖ ο συγκριτικός βαθμός του ουδετέρου στον πληθυντικό αριθμό.

Απάντηση:

Θετικός

ὀλίγας

Συγκριτικός

μείονας/μείους

Υπερθετικός

ὀλιγίστας

Πληθυντικός αριθμός

τὰ μείονα/μείω

τῶν μειόνων

τοῖς μείοσι(ν)

τὰ μείονα/μείω

(ῶ) μείονα/μείω

4. *ἐᾶσαι, προκαταφυγεῖν*: να γίνει χρονική αντικατάσταση όπου βρίσκονται οι τύποι.

Απάντηση:

Ενεστώτας: ἐᾶν, προκαταφεύγειν

Μέλλοντας: ἑάσειν, προκαταφεύξεσθαι, προκαταφευξιῶσθαι

Αόριστος: ἑᾶσαι, προκαταφυγεῖν

Παρακείμενος: εἰακέναι, προκαταπεφευγέναι

5. **ἐμάχοντο:** να κλιθεῖ η οριστική του μέλλοντα του ρήματος.

Απάντηση:

Μέλλοντας

μαχοῦμαι/μαχέσομαι/μαχήσομαι

μαχεῖ/μαχηῖ/μαχέσει/μαχέση/μαχήσει/μαχήση

μαχεῖται/μαχέσεται/μαχήσεται

μαχοῦμεθα/μαχεσόμεθα/μαχησόμεθα

μαχεῖσθε/μαχέσεσθε/μαχήσεσθε

μαχοῦνται/μαχέσονται/μαχήσονται

6. **περιέπλεον:** να γίνει χρονική αντικατάσταση και να κλιθεῖ η οριστική αορίστου του ρήματος στην ίδια φωνή.

Απάντηση:

Ενεστώτας: περιπλέουσι

Παρατατικός: περιέπλεον

Μέλλοντας: περιπλεύσονται/περιπλευσοῦνται

Αόριστος: περιέπλευσαν

Παρακείμενος: περιπεπλεύκασι

Υπερσυντέλικος: περιεπεπλεύκεσαν

Οριστική Αορίστου

περιέπλευσα

περιέπλευσας

περιέπλευσε

περιεπλεύσαμεν

περιεπλεύσατε

περιέπλευσαν

✍ Ε) ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε τρεις ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής απλές η σύνθετες για τις παρακάτω λέξεις: *προσβαλόντες, προκαταφυγεῖν, γενόμεναι, ἦσαν, γνόντες.*

Απάντηση:

προσβαλόντες: βολή, βλήμα, προσβολή

προκαταφυγεῖν: φυγὰς, φυγή, διαφυγή

γενόμενοι:	απόγονος, πρόγονος, γέννηση
ἦσαν:	ουσία, απουσία, παρών
γνόντες:	γνώση, διάγνωση, επίγνωση

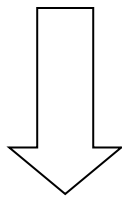
 ΣΤ) ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

1. Τι γνωρίζετε για τις δημηγορίες και ποιος είναι ο ρόλος τους στο έργο του Θουκυδίδη;

Απάντηση:

Η απάντηση εντοπίζεται στη σελίδα 24 – 25 του σχολικού βιβλίου από: «Για τους λόγους ... καταγωγής τους».

ΕΠΙΓΝΩΣΗ

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφάντος Ελληνικά, Βιβλίο 2, κεφάλαιο 2, παρ. 3-4

Ἐν δέ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτός ἐλέγετο ἡ συμφορά, καί οἰμωγή ἐκ τοῦ Πειραιῶς διά τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστν διῆκεν, ὁ ἕτερος τῶ ἐτέρῳ παραγγέλλον· ὡστ' ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τούς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλά πολύ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλούς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δέ ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν ἐν ἣ ἐδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνός καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακάς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1. Να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις

α. Πότε ἐλέγετο ἡ συμφορά ἐν ταῖς Ἀθήναις;

β. Τίνι τρόπῳ ἐλέγετο ἡ συμφορά;

γ. Διὰ τί οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐκοιμήθησαν ἐκείνης τῆς νυκτός;

(μονάδες 20)

2. Ποιες αποφάσεις πάρθηκαν στην Εκκλησία του Δήμου που πραγματοποίησαν οι Αθηναῖοι την επόμενη μέρα;

(μονάδες 20)

B. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια ήταν τα συνήθη δεινά που ακολουθούσαν την κατάληψη μιας πόλεως στην αρχαιότητα;

Να αναφέρετε ανάλογα σύγχρονα δεινά που είναι δυνατόν να επιφέρουν πολεμικές συγκρούσεις στις μέρες μας.

(μονάδες 15)

2. Ο Αθανάσιος Κανελλόπουλος, οικονομολόγος, πολιτικός και δημοσιογράφος αποδίδει με δημοσιογραφικό ύφος τις παραγράφους 3-4 ως εξής:

Αθηναϊκή συμφορά στους Αιγός Ποταμούς

Το ιερό πλοίο των Αθηναίων η «Πάραλος» προσορμίζεται στο λιμάνι του Πειραιά νύκτα. Η είδηση της συμφοράς μεταδίδεται από στόμα σε στόμα και η οϊμωγή από τον Πειραιά δια μέσου των Μακρών Τειχών φτάνει στην Αθήνα. Ο ένας ανακοινώνει στον άλλο το θλιβερό άγγελμα.

Κανείς δεν κοιμήθηκε τη νύκτα εκείνη. Δεν είναι μόνο γιατί πενθούσαν τους χαμένους. Αλλά και γιατί είχαν αγωνία για τον εαυτό τους. Νόμιζαν πως τους περίμεναν όσα εκείνοι έκαναν στους Μηλίους, αποίκους των Λακεδαιμονίων, όταν τους νίκησαν ύστερα από πολιορκία, αλλά και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε άλλους πολλούς Έλληνες. Την επομένη συνέρχονται σε έκτακτη συνέλευση. Αποφασίζεται η επιχωμάτωση όλων των λιμένων, εκτός ενός, να επισκευάσουν τα τείχη και να προετοιμάσουν την πόλη για πολιορκία.

Να βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στο κείμενο του Ξενοφώντα και το άρθρο του Αθ. Κανελλόπουλου.

(μονάδες 15)

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Να σχηματίσετε τους τύπους που σας ζητούνται (στο κείμενο είναι με έντονα γράμματα)

νυκτός= δοτική ενικού αριθμού

ή συμφορά= δοτική πληθυντικού αριθμού

ἄστυ= αιτιατική πληθυντικού αριθμού

νομίζοντες= μετοχή παρακειμένου

Ἑλλήνων= αιτιατική ενικού αριθμού

ἐποίησαν= γ' πληθυντικό πρόσωπο παρακειμένου

λιμένας= γενική πληθυντικού αριθμού

παρασκευάζειν = απαρέμφατο μέλλοντα

τείχη= δοτική πληθυντικού αριθμού

πόλιν= κλητική ενικού αριθμού

(μονάδες 10)

Δ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις λέξεις(στο κείμενο είναι υπογραμμισμένες)

ἀφικομένης=

τῆς Παράλου=

τη ὑστεραία=

τήν πόλιν=

ἀποχῶσαι=

εἰς ἄστυ=

ἐν ταῖς Ἀθήναις=

τῶν Ἑλλήνων=

παρασκευάζειν=

Σκιωναίους=

(μονάδες 10)

Ε. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σχηματίσετε 2 παράγωγες λέξεις στα ΝΕ απλές ή σύνθετες από τις παρακάτω λέξεις:

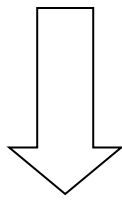
φυλακάς, έποίησαν , άποίκους

(μονάδες 6)

2. Να γράψετε προτάσεις χρησιμοποιώντας τις παρακάτω λέξεις:

πολιορκία, άποικος, συμφορά, πένθος

(μονάδες 4)

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

A. Κείμενο: Θουκυδίδου Ιστορία, Βιβλίο 3, Κεφάλαιο 75

[3.75.1] τῇ δὲ ἐπιγινομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε ξυγγορήσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. [3.75.2] καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἳ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν.

[3.75.3] καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. [3.75.4] Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιᾶς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὄπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. [3.75.5] ὀρῶντες δὲ οἳ ἄλλοι τὰ γινόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

B. Ερωτήσεις

1. Να καταγράψετε τις ενέργειες του Νικόστρατου ὅπως παρουσιάζονται στο κείμενο και να αναγράψετε και το αντίστοιχο ρήμα με το οποίο αποδίδεται στο κείμενο κάθε ενέργεια.

παράδειγμα: Ενέργεια: ο Νικόστρατος φεύγει ρήμα: ἀπέρχεται

Μονάδες 20

Ενέργεια	ρήμα

2. Η εμφύλια διαμάχη έχει αρχίσει. Να επισημάνετε τις αντίπαλες παρατάξεις, να αναφέρετε τη δράση της φιλοαθηναϊκής παράταξης και τα κίνητρα - αιτίες των ενεργειών της όπως τα παρουσιάζει στο κείμενο ο ιστορικός (κεφάλαιο 75).

Μονάδες 20

3. Να σκιαγραφήσετε το χαρακτήρα του Αθηναίου στρατηγού τεκμηριώνοντας τις απόψεις σας με στοιχεία του κειμένου που αναφέρονται στη δράση του κατά την παραμονή του στην Κέρκυρα.

Μονάδες 15.

4. Ο Θουκυδίδης κατορθώνει να μεταδώσει γνώσεις μόνιμης αξίας με την αποκάλυψη της νομοτέλειας που βρίσκεται πίσω από την πολυεδρικότητα των γεγονότων. Διακρίνετε αυτή τη νομοτέλεια, δηλαδή τη σχέση αιτίου - αποτελέσματος στο κεφάλαιο 75; Τεκμηριώστε την άποψή σας με παραδείγματα από το κείμενο. Να αναφέρετε τουλάχιστον δυο παραδείγματα.

Μονάδες 15.

5 α) Να αλλάξετε αριθμό στους τύπους

μονάδες: 05

Προσάται	
Ίσας	
πράξαντες	
ελάσσους	
προφάσει	
υγιές	
ορώντες	
οπλίταις	
οις	
οπλιθείς	

β) αποπεμφθωσιν, έλαβε,κριναι, ξομπλειν καταλιπειν: Να γραφεί το τρίτο ενικό πρόσωπο της Ευκτικής του χρόνου που βρίσκεται ο ρηματικός τύπος καθώς και το δεύτερο ενικό πρόσωπο της Προστακτικής.

	Ευκτική	Προστακτική
αποπεμφθωσιν		
έλαβε		
κριναι		
καταλιπειν		
ξομπλειν		

μονάδες: 05

6 α) τά τε όπλα αύτων έκ των οικιών έλαβε και αύτων τινάς οίς επέτυχον, εί μή Νικόστρατος έκώλυσε, διέφθειραν άν. Να αναγνωρισθεί ο υποθετικός λόγος του αποσπάσματος και να γραφεί αναλυτικά η υπόθεση και η απόδοση.

μονάδες :05

β) καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν.

μονάδες 05

Να αναγνωρισθῶν συντακτικὰ λεπτομερῶς οἱ τύποι που δίνονται

ἀποπλεύσεσθαι	
ἴσας	
πληρώσαντες	
ταῦτα	
ἐν κινήσει	

7α. **ἐπέτυχον, ἀπιστία, ξύμβασίν, ἔπρασσε, καταλιπεῖν, δείσας, ἀνίστη, ξυμπλεῖν:**

Να τοποθετήσετε τις λέξεις που δίνονται στην κατάλληλη θέση του πίνακα με κριτήριο τη θεματική τους συγγένεια. Τρεις λέξεις περισσεύουν.

Μονάδες 05

Ἰσθημι	
Πειθῶ	
Πλους	
Βήμα	
διάλειμμα	

β) Να γράψετε πέντε (5) ρηματικούς τύπους, ὅπως εμφανίζονται στο κείμενο, και εμπεριέχουν στη σημασία τους την ἔννοια της κίνησης.

Μονάδες 05